

Nefndasvið Alþingis
b.t. efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 11. desember 2016

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2017 (2. mál).

Vísað er til frumvarps til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2017.

Félag atvinnurekenda vill koma á framfæri athugasemdum og tillögum varðandi fjóra þætti sem frumvarpinu tengjast. Þeir eru eftirfarandi:

1. Tryggingagjald

Félag atvinnurekenda lýsir vonbrigðum með að ekki skuli haldið áfram að lækka tryggingagjald fyrirtækja í áföngum.

Á síðasta kjörtímabili var tryggingagjaldið lækkað um 0,84 prósentustig. Það er þó áfram mjög langt frá því að vera komið í sama horf og fyrir hrun. Eins og sjá má á mynd 1 var tryggingagjaldið 5,34% af launakostnaði árið 2007. Hæst varð gjaldið 8,65% árið 2010. Skatturinn stendur nú í 6,85% og ekki er ráð fyrir neinni lækkun á næsta ári. Enn vantar því 1,5 prósentustig upp á að skatturinn verði jafnhár og hann var fyrir árið 2008.

Mynd 1

Tryggingagjaldið var hækkað til að standa undir stórauðnum útgjöldum vegna atvinnuleysis eftir hrunið. Með batnandi hag og aukinni atvinnu hefur æ stærri hluti tryggingagjalds farið til að fjármagna önnur útgjöld ríkissjóðs. Eftir ítrekuð fyrirheit á síðasta kjörtímabili um lækkun

tryggingagjalds er niðurstaðan vonbrigði. Þessi skattheimta leggst þungt á minni og meðalstór fyrirtæki og dregur úr samkeppnisfærni þeirra. FA skorar á Alþingi að gera breytingar á fjárlagafrumvarpinu og lækka tryggingagjaldið.

2. Hækkun áfengisgjalds

Í frumvarpinu er lagt til að hækka áfengisgjald um 4,7%. Þar af eru 2,5% umfram hækkun vísitölu neysluverðs. FA mótmælir þessari hækkun harðlega og telur skattlagningu á áfengi komna út í algjörar öfgar hér á landi.

Nái þessi tillaga fram að ganga hafa áfengisgjöld hækkað um og yfir 100% frá hruni, sé boðuð hækkun um áramótin tekin með í reikninginn. Á sama tíma er útlit fyrir að hækkun vísitölu

hafði í för með sér að ódýrari tegundir, sem almenningur hefur fremur ráð á að kaupa, hækkuðu en þær dýrari lækkuðu. Hækkun áfengisgjaldsins sem nú er lögð til hefur sambærileg áhrif á ódýrari tegundirnar. Þriggja lítra „belja“ af léttvíni sem hækkaði um u.þ.b. 300 krónur vegna breytinganna um síðustu áramót gæti nú hækkað um 200 krónur í viðbót. Vodkaflaskan sem hækkaði um 400 krónur á þessu ári hækkar um 200 í viðbót um áramótin.

FA hefur reiknað út tvö raunveruleg dæmi til að sýna út í hvílíkar öfgar skattlagning á áfengi er komin. Annars vegar er um að ræða vodkaflösku, sem kostar í dag 6.999 krónur í Vínbúðinni en myndi hækka um rúmlega 200 krónur við gjaldahækkunina. Miðað við hækkun gjaldanna mun ríkið taka í sinn hlut 94% af verði flöskunnar í formi áfengisgjalds, skilagjalds, álagningar ÁTVR og virðisaukaskatts. Hitt dæmið er af þriggja lítra „belju“ með léttvíni. Hún kostar í dag 5.499 krónur en mun eftir hækkun áfengisgjaldsins kosta 5.702 krónur. Þá verður svo komið að ríkið tekur í sinn hlut 84,1% af útsöluverðinu. Þessi dæmi má sjá á myndum 4 og 5.

Mynd 4

Mynd 5

Félag atvinnurekenda telur tímabært að Alþingi ræði hvar mörkin liggja í skattlagningu á áfengi. Félagið skorar á þingið að falla frá þeirri hækkun áfengisgjalda sem lögð er til í frumvarpinu.

3. Vörugjöld á rafbíla

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir ívilnunum fyrir kaupendur rafbíla, m.a. með framlengingu tímabundinnar heimildar til að fella niður af þeim virðisaukaskatt. Af því tilefni vill FA minna á að enn er í gildi mismunun gagnvart einni gerð rafbíla hér á landi, þ.e. golfbíla. Sú stefna hefur verið við lýði hér á landi að afnema vörugjöld af umhverfisvænum ferðakostum. Með því er stuðlað að frekari notkun farartækja sem notast við umhverfisvænni orkugjafa en olíu og bensín. Þrátt fyrir það hefur farist fyrir að afnema vörugjöld af rafknúnum golfbifreiðum. Golfbílar bera 30% vörugjald skv. lögum nr. 29/1993 um vörugjald af ökutækjum, eldsneyti o.fl., nánar tiltekið b-lið 3. tölulið 4. gr.

Með lögum nr. 33/2015 var lögum um vörugjöld af ökutækjum, eldsneyti o.fl. breytt á þá leið að tilteknum ökutækjum var bætt inn í b-liðinn, m.a. golfbílum. Í athugasemdum við frumvarp til breytingalaganna segir: „Í frumvarpinu er tekinn af allur vafi um að fjórhjól, sexhjól, körtur, golfbílar og beltabifreiðar, þ.m.t. vélsledar, beri 30% vörugjald samkvæmt b-lið 3. tölul. 4. gr. laganna. Lagt er til að ökutæki þessi verði nú talin upp í ákvæðinu þar sem rétt þykir að kveða skýrt á um það.“ Ekki eru færð rök fyrir því af hverju rafknúnir golfbílar skuli beri vörugjald ólíkt öðrum rafknúnum bifreiðum sem falla undir 3. gr. laganna.

Í 3. gr. laganna er að finna hina almennu reglu um gjaldflokka ökutækja en flokkarnir ráðast af skráðri losun koltvísyrings. Þau ökutæki sem hafa skráða losun 0-80 greiða ekkert gjald. Rafmagnsknúnar bifreiðar falla undir almennu reglu 3. gr. laganna og þarf ekki að greiða vörugjald af þeim þar sem þær mynda ekki koltvísyring og skráð losun koltvísyrings því engin. Ekki er að sjá hvaða rök standa til þess að greiða vörugjald af rafknúnum golfbílum en ekki rafknúnum bílum og bifhjólum sem falla undir undanþágu þ-líðar 1. tölul. 4. gr. Ólíkar reglur gilda því um ökutæki sem ganga fyrir sama orkugjafa en mikilvægt er að gætt sé samræmis og jafnræðis að þessu leyti.

Golfbílar eru almennt knúnir raforku og því vistvænir þar sem engin mengun verður auk þess sem þeir eru hljóðlátir. Að þessu leyti skera þeir sig úr þeim hópi ökutækja sem b-liður 3. tölulíðar 4. gr. telur upp. Fjór hjól, sex hjól, körtur og beltabifreiðar eru öll knúin eldsneyti. Golfbifreiðar eru jafnframt mikilvæg hjálpartæki fyrir einstaklinga sem hafa skerta hreyfigetu, til að mynda sökum aldurs, en fyrir tilstuðlan slíkra ökutækja er þessum einstaklingum kleift að stunda íþróttina og njóta útivistar til jafns við aðra. Auk þess er unnt að nota bifreiðirnar í önnur verk og hafa þær t.d. verið notaðar af starfsmönnum Húsdýra- og fjölskyldugarðsins.

Álagning vörugjalda dregur úr innflutningi þessara bifreiða sem eru líkt og áður segir mikilvæg hjálpartæki aldraðra og hreyfihamlaðra við ástundun íþróttar og útivistar. Þá gengur hún þvert gegn þeirri stefnu að auka hlut rafbíla á markaðnum, draga úr losun koltvísyrings og annarra skaðlegra efna og auka hlut innlendra orkugjafa.

Með hliðsjón af framangreindu er ljóst að nauðsynlegt er að endurskoða álagningu þessa gjalds á golfbifreiðar og færa það til samræmis við þær reglur sem almennt gilda um rafknúnar bifreiðar.

4. Tvískipting gjalddaga virðisaukaskatts í tolli

Loks telur FA ástæðu til að taka upp mál, sem stundum undanfarin ár hefur verið kveðið á um í þingmáli nr. 2, en ekki að þessu sinni. Það er tvískipting gjalddaga virðisaukaskatts í tolli.

Frá hruni hefur heimild til tví- eða þrískiptingar gjalddaga aðflutningsgjalda verið eftir atvikum í tollalögum nr. 88/2005, lögum um vörugjald nr. 97/1987 og lögum um virðisaukaskatt nr. 50/1988. Smærri fyrirtæki telja sig einkum hafa haft af henni mikið hagræði.

Heimildin þýðir að hefðbundnum gjalddögum aðflutningsgjalda (og vörugjalda eftir atvikum) er dreift á tvo gjalddaga. Síðari helmingi aðflutningsgjalda skal skilað eigi síðar en á 5. degi annars mánaðar eftir lok uppgjörstímabils. Einnig hefur verið séð til þess að þetta fyrirkomulag skerði ekki heimild til að færa til innskatts allan virðisaukaskatt viðkomandi tímabils þótt einungis hluti hans hafi verið greiddur.

Bráðabirgðaákvæðum þessa efnis var bætt við áðurgreind lög með lögum nr. 130/2008, 157/2008, 17/2009, 14/2010, 165/2010, 22/2011, 46/2011, 18/2012, 21/2013, 125/2014 og 33/2016. Frumvörp hafa verið flutt ýmist af fjármálaráðherra eða efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis og ýmist tekið til heils árs eða hluta úr ári. Á tímabili var gjalddögum þrískipt en síðustu ár hefur verið um tvískiptingu að ræða.

Heimildin var í upphafi rökstudd með tímabundnum greiðsluferfiðleikum fyrirtækja eftir hrunið. Fjárlagaskrifstofa fjármálaráðuneytisins hefur oft sinnis gefið staðlaða umsögn um frumvarpsákvæði þessa efnis:

Álögð aðflutningsgjöld og vörugjöld á þessu ári skerðast ekki vegna þessarar aðlögunar frá því sem gert var ráð fyrir enda einungis um að ræða tilfærslu í innheimtu innan ársins. Skil ættu jafnvel að verða betri vegna þessa úrræðis. Ekki verður séð að frumvarpið, verði það óbreytt að lögum, hafi í för með sér kostnað fyrir ríkissjóð.

Í greinargerð með frumvarpi til laga sem fjármálaráðherra flutti 2013 (Þingskjal 267 – 205. mál á 143. löggjafarþingi) um framlengingu heimildarinnar út árið 2014 segir:

Í greinargerð með sambærilegri breytingu á sömu lögum í lok síðasta árs kom fram að unnið yrði að endurskoðun á fyrirkomulagi greiðslufrests aðflutningsgjalda á þessu ári með það fyrir augum að koma á varanlegu fyrirkomulagi frá og með árinu 2014. Vinna við umrædda endurskoðun hefur hins vegar dregist og er því lagt til að núverandi fyrirkomulag verði framlengt um eitt ár samhliða því að áfram verði unnið að því að finna varanlegt fyrirkomulag.

Ráðherra flutti ekki frumvarp um málið á 144. löggjafarþingi en meirihluti efnahags- og viðskiptanefndar flutti breytingartillögu við frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015 (3. mál) um framlengingu heimildarinnar út árið 2015. Í nefndaráliti meirihlutans sagði:

Meiri hlutinn leggur til að hefðbundnum gjalddögum aðflutningsgjalda, þ.m.t. virðisaukaskatts, vegna uppgjörstímabila á árinu 2015 verði dreift á tvo gjalddaga. Samhljóða breytingar hafa verið lögfestar allt frá árinu 2009, síðast með lögum nr. 21/2013. Þessu tímabundna úrræði var ætlað að bregðast við greiðsluferfiðleikum fyrirtækja eftir efnahagshrunið haustið 2008 sem hafa reynst langvinnari en vonir stóðu til í upphafi. Að óbreyttu hefði úrræðið fallið niður í lok þessa árs, enda hagar íslenskra fyrirtækja verið að vænkast síðustu árin. Vegna ábendinga úr atvinnulífinu sem telur sig hafa góða reynslu af þessu fyrirkomulagi er talið rétt að framlengja úrræðið til ársloka 2015 á meðan unnið verði að endurskoðun á gjaldfrestum í tengslum við heildarendurskoðun virðisaukaskattkerfisins.

Ekki lauk endurskoðuninni á árinu 2015, engu að síður var heimildin ekki framlengd. Eftir að FA benti með bréfi til fjármálaráðuneytisins (4. marz 2016) á það óhagræði sem þessu fylgdi fyrir mörg fyrirtæki flutti efnahags- og viðskiptanefnd enn frumvarp sem varð að lögum nr. 33/2016, en með þeim er heimildin framlengd út árið 2016. Í greinargerð þess frumvarps sagði:

Endurskoðun gjalddaga og greiðslufresta skatta og gjalda er í farvatninu með samræmingu að leidarljósi ... Þó að samræming gjalddaga sé í farvatninu er allt að einu rétt að gera ráð fyrir því að bráðabirgðareglan renni sitt skeið endanlega á árinu 2016.

Í greinargerð starfshóps fjármálaráðherra, sem skilaði af sér 26. október síðastliðinn um 3. áfanga endurskoðunar virðisaukaskattkerfisins, segir ekkert um endurskoðun gjalddaga og greiðslufresta í lýsingunni á þeirri vinnu við endurskoðun vsk-kerfisins sem framundan er. Félag atvinnurekenda telur að þessi endurskoðun hafi dregizt úr hömlu og ótækt sé að láta þetta mál stranda á því að ekki takist að ljúka margþöðri endurskoðun.

FA hefur áður bent á að þetta mál snýst ekki eingöngu um að mæta tímabundnum greiðsluferfiðleikum fyrirtækja eftir hrun. Innflutningsfyrirtæki selja vörur sínar iðulega með

greiðslufresti sem er lengri en gjaldfrestur aðflutningsgjalda. Þetta skapa skapar óhagræði lagi fyrir minni fyrirtæki. Þau selja gjarnan vörur til mun stærri og sterkari aðila, til dæmis stórrar verzlunakeðju eða Landspítalans, og hafa vegna aðstöðumunar í raun ekki stjórn á þeim greiðslufresti sem þau verða að veita. Heimild til að skipta greiðslunum upp er til sérstaks hagræðis fyrir minni fyrirtæki.

Samkvæmt ábendingum frá félagsmönnum FA eru mörg smærri fyrirtæki sem gengu í gegnum erfiðleika eftir hrun heldur alls ekki búin að bíta úr nálinni með afleiðingar hrunsins. Erlendir birgjar eru til að mynda enn tregir að veita greiðslufresti og er stór hluti innkaupa fyrirframgreiddur, þannig að fjárbinding í birgðum er mikil. Þessi háttur á dreifingu greiðslu aðflutningsgjalda hefur því hjálpað mikið til í rekstri smærri fyrirtækja og er full ástæða af þeim sökum til að veita áfram sambærilega heimild til að tvískipta gjalddögum.

Samandregið er staða þessa máls með eftirfarandi hætti:

- Mörg smærri fyrirtæki eru enn í erfiðleikum gagnvart erlendum birgjum. Sveigjanleiki í greiðslu aðflutningsgjalda er jafnframt til hagræðis fyrir smærri fyrirtæki sem eiga ekki annars kost en að veita stórum viðskiptavinum rúma gjaldfresti.
- Fjárlagaskrifstofa fjármálaráðuneytisins telur ekki að heimildin til að skipta greiðslum hafi áhrif á tekjur eða kostnað ríkissjóðs og álítur enn fremur að skil gjalda batni jafnvel með þessu fyrirkomulagi.
- Enn er heildarendurskoðun virðisaukaskattkerfisins ólokið, m.a. með tilliti til fyrirkomulags gjalddaga og gjaldfresta.

FA leggur til að heimildin til tvískiptingar gjalddaga verði nú fest endanlega í sessi með því að bæta ákvæðum þar um inn í frumvarp það sem hér er til umfjöllunar. Vandséð er, í ljósi ofangreinds, hvaða rök standa til þess að heimildin skuli renna sitt skeið í lok þessa árs.

Að lokum

Félag atvinnurekenda áskilur sér rétt til að koma frekari athugasemdum við frumvarpið á framfæri á síðari stigum. Félagið lýsir sig jafnframt reiðubúið til að funda um efnið sé þess óskað.

Virðingarfyllst,
Félag atvinnurekenda

Ólafur Stephensen, framkvæmdastjóri FA